

Stockholm 2023-11-02

Remissvar

Svenska Stadsnätetsföreningen

Handläggare Camilla Jönsson

Tel 08- 21 49 31

Camilla.jonsson@stadsnatsforeningen.se

Försvarsdepartementet

DNR: Fö2023/01488

fo.remissvar@regeringskansliet.se

fo.ssk@regeringskansliet.se

Remissvar gällande

Promemorian Aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet

Svenska Stadsnätetsföreningen är en bransch- och intresseorganisation som representerar stadsnät i närmare 200 kommuner och 125 leverantörer av tjänster och utrustning inom bredbandsområdet. Föreningen företräder därmed en absolut majoritet av de aktörer som aktivt investerar i ny modern infrastruktur för bredband i Sverige.

Bakgrund

Enligt regeringen behöver Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig stärkas på bred front. En viktig del i det arbetet är att stärka det civila försvaret. I detta ingår att säkerställa att samhällsviktiga funktioner kan fungera även under höjd beredskap och att den personal som behövs för detta finns tillgänglig. Under sommaren beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag om hur personalbehoven inom det civila försvaret kan tryggas (dir. 2023:116). Utredningen syftar till att ta ett helhetsgrepp kring frågan om hur personalförsörjningen inom det civila försvaret kan stärkas.

Enligt direktivet finns det med tanke på det säkerhetspolitiska läget skäl att skyndsamt vidta åtgärder som kan stärka det civila försvaret på vissa specifika områden. En sådan åtgärd är att Plikt- och prövningsverket ska kunna skriva in individer som redan har tillräcklig kompetens för att göra civilplikt inom ett visst verksamhetsområde. Sverige får därmed bättre möjlighet att planera och förstärka personalförsörjningen inom specifika verksamheter och på det sättet säkerställs att rätt person finns på rätt plats inom totalförsvaret. För att detta ska vara möjligt måste civilplikten aktiveras genom ett regeringsbeslut. En aktivering av civilplikten bör enligt uppdraget begränsas till de verksamhetsområden som bedöms vara lämpliga för en skyndsamt aktivering

Utredningen föreslår att den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet är två samhällsviktiga områden som bedöms vara lämpliga för ett så kallat skyndsamt förfarande. Stadsnätetsföreningen anser att detta är en för snäv begränsning och att det kan medföra stora risker om inte även sektorn för elektroniska kommunikation innefattas i utredningens förslag.

Stadsnätsföreningens yttrande

Samhället är beroende av elektroniska kommunikationer

Elektroniska kommunikationer är helt nödvändigt för att det moderna samhället ska fungera. Det gäller både för den enskilda individen och för företag och offentliga organisationer. Sverige är ett av världens mest uppkopplade länder. Detta är en styrka i många sammanhang, men en betydande svaghet om man inte säkerställer att de elektroniska kommunikationerna också fungerar i kris och krig. En förutsättning för att det ska fungera är att utbildad personal även finns tillgänglig vid höjd beredskap och krig. Detta gäller inom sektorn för elektronisk kommunikation likväl som inom energisektorn som nu är föreslagen att tillförsäkras bemanning genom civilplikt.

I dag är så gott som alla sektorer beroende av fungerande digital kommunikation för att kunna upprätthålla sina verksamheter. Det handlar inte enbart om möjligheten att enskilda människor ska kunna kommunicera med varandra. Digital teknik genomsyrar allt fler delar i en verksamhet där även system behöver tillgång till en fungerande uppkoppling för att fungera. Det handlar om många kritiska funktioner såsom exempelvis kortbetalningssystem där kortterminaler kräver digital uppkoppling, hälso- och sjukvården som har journal- och recepthanteringssystem, möjligheten att skicka e-recept från vårdgivare till apotek eller digital övervakning inom VA-verksamhet.

Kommunernas verksamhet är inget undantag. De är starkt beroende av elektroniska kommunikationer. I stort sett varje verksamhet är direkt eller indirekt beroende av system som behöver fungerande mobiltelefonnät/ telefoni samt internet. Även hushåll och näringsliv är i dag helt beroende av en fungerande digital infrastruktur. Det kan handla om att privatpersoner ges tillgång till tv, telefoni och internet för att tillgodogöra sig samhällsinformation eller för företagare som behöver tillgång till uppkopplade system för att kunna upprätthålla sin verksamhet.

MSB konstaterar i rapporterna *Civilt försvar mot 2030 - ett totalförsvar i balans och Framåtanda - en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret* att samhället till vardags är beroende av elektroniska kommunikationer. Enligt MSB har också elektronisk kommunikation stor betydelse för totalförsvaret även under höjd beredskap och krig. Därför är det av vikt, enligt MSB, att såväl i fred som i krig kunna upprätthålla de nät och tjänster som sektorn för elektroniska kommunikationer har ansvar för, vilket är helt avgörande för att säkerställa funktionalitet också i annan samhällsviktig verksamhet och samhället i stort.

Erfarenheten från kriget i Ukraina visar också att fungerande telekommunikationer är av stor vikt och att just dessa är prioriterade mål när en angripare försöker slå ut viktig samhällsinfrastruktur.

Energisektorns beroende av digital kommunikation

Det finns också ett ömsesidigt beroende mellan elektroniska kommunikationer och elförsörjning och båda är viktiga för samhället. Därför arbetar man med robust elförsörjning för elektronisk kommunikation, och robust elektronisk kommunikation för elförsörjningen för att sammantaget öka robustheten i samhället.

Stadsnätsföreningen anser därför att det finns en risk att enbart aktivera civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet. Stadsnätsföreningen vill också betona att dessa sektorer inte kommer att kunna upprätthålla sina verksamheter utan fungerande digitala kommunikationer.

MSB bemanningsansvarig myndighet

För att det ska vara möjligt att begränsa aktiveringen av civilplikten till dessa två områden behöver det göras en ändring i förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt. Vidare behöver Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ges rollen som så kallad bemanningsansvarig myndighet för att en skyndsam hantering av civilplikten ska vara möjlig inom den kommunala räddningstjänsten. Att göra MSB till bemanningsansvarig myndighet kräver också ändring i samma förordning.

Stadsnätetsföreningen har ingen synpunkt mot att MSB ges rollen som bemanningsansvarig myndighet i förevarande situation.

Sammanfattningsvis

- Stadsnätetsföreningen ser stora risker med att utelämna sektorn för elektronisk kommunikation i förslaget.
- Stadsnätetsföreningen ser att de sektorer som omfattas av utredarens förslag har stora beroenden gentemot sektorn för elektronisk kommunikation.
- Stadsnätetsföreningen har ingen synpunkt mot att MSB ges rollen som så kallad bemanningsansvarig myndighet.